

GAMLA SÖRMLÄNDSKA ORD,

OM HVILKA UPPLYSNINGAR ÖNSKAS FÖR STUDIET AF VÅRA
FOLKMÅL.

Sörmlands såväl som andra landskaps dialektbeskrifningar innehålla många gamla ord, som numera tyckas egendomliga och föråldrade och sällan eller aldrig äro hörda, men som vore af vikt att få kännedom om för studiet af vårt språk och våra hembygdsminnen. Här nedan ha sammanförts några, som urvalts och aftryckts i förkortad form ur ett par äldre ordförteckningar, de bägge förnämsta vi äga, som röra vårt landskap, nämligen dels ur en handskrift af prosten E. Rietz: »Anteckningar ur Allmogespråket i Södermanland . . . under språkfärder åren 1859 och 1860», dels ur metallarbetaren G. Ericssons stora »Ordlista ur Åkers och Öster-Rekarne Härad's Folkspråk», tryckt i Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria 1877—1884.

Vi måste höra efter: *finnas de kvar i vårt landskap, dessa gamla ord?* Och om så är, hur fördela de sig på skilda trakter (häradar, socknar o. s. v.)? Det vore angeläget, för beskrifningar och ordböcker som planeras, att få dem »kartlagda» och jämförda med andra landskaps förhållanden; med tiden skulle de ingå i en ordbok för hela vårt land.

Så brådt som dessa ord kunna vara för alltid försvunna — många torde vara det redan — måste vi emellertid skynda oss att teckna dem till minnes. Vi våga ej vänta därmed, tills de låta händelsevis höra sig, utan måste be att få göra frågor om dem och då vända oss till dem, som här ensamma sitta inne med kunskap: till folket själt i våra bygder, de som tala eller känna, åtminstone delvis, sitt gamla mål, särdeles de äldre, eller sådana som stå dem nära. Men det är många som böra frågas, och tidsödande att vända sig till en efter en. Få vi i stället sända en fr å g e l i s t a som denna, till flere på en gång, och bedja, att de ville vänligen se igenom den och själfva *förpricka alla ord som de känna igen?* Det vore en stor tjänst de därmed skulle göra. Deras uppgifter, sammanställda från skilda håll, kunde då snart nog ge det svar som här önskas: en öfversikt öfver dessa ords utbredning, som kan läggas till grund för vidare forskning.

Svårt behöfver det inte bli att ge denna hjälp, och anvisningarna här nedan beaktas (och om man ej tar för mycket på en gång). Men det kan visserligen vara ett måttligt nöje att läsa ordlistor! Dock våga vi komma och riktigt bedja, att man offerar några stunder på denna, där det med god vilja kan ske! Ty det är verkliga

här fråga om insatser i värt arbete, hvilka, om de ej göras, af
i n g a andra kunna ersättas till föllö. De vore värda den största tack.

De ord som efterfrågas (dialektorden) äro de med *kursiv* stil
tryckta, som stå i hvarje rads början och flestüdes inne på raden;
de andra, med vanlig stil, äro blott förklaringar och betydelser till
dem. *Förtryckningen skulldu nu gälla dessa kursiva* och
skilja dem på följande enkla sätt i tre grupper:

1) de som för meddelaren äro *kända* — dessa under-
strykas, och därjämte de till dem hörande betydelser som äro
kända;

2) de som äro *okända* — dessa behöfva ej utmärkas, om
man går igenom hela listan och uttryckligen svarar för att inga
kända blifvit förbigångna; i annat fall böra de okända öfver-
strykas eller märkas på annat sätt (men då endast de kursiva);

3) de som förefalla *ovissa* — dessa måste utmärkas med
frågetecken el. dyl.

Hufvudsaken är: att få alla kända understrukna. De bli kanske
få i jämförelse med de okända; men det bör därvid ej glömmas,
att det har samma värde att få veta, att orden icke äro kända, som
att de äro kända, blott det är med samningen öfverensstämmande.

Vill man härutöfver anteckna något, så är det gärna sedt, och
må göras som det lämpar sig. T. ex. att man känner ordet från
någon annan trakt, eller påminner sig en snarlik form eller
betydelse, eller kan meddela något om uttalet. Det kanske kan be-
tecknas med strykning eller ändring af en bokstaf, eller med några
ord i kanten. Blir det utförligare, ville man ha det skrivet på
andra papper (ej större än detta i format).

Ordens utläsning kanske ter sig lite krånglig ibland — nästan
som i ett främmande språk en del. Som allmänt råd kan då gälla:
att tänka sig orden lästa på mer än ett sätt, där det passar (staf-
ningen här är som i de nämnda listorna lite nyckfull). Bokstafven
a kan pröfvas som *o* (i *bot*) eller *ö* (i *boten*); bokst. *e* som *er* (i *rem*)
eller *ä* (i *fem*); bokst. *g* som *g* eller *j* (ex. *nygga* s. 8); *r* som *er*
(eller uteslutet), och *ur* som *er* ibland; bokst. *l* läses "ljockt", så-
som vanligt i folkmål. Bokstäfver inom parentes kunna vara med
eller icke: bindestreck vill förtydliga sammansatta ord. T. ex.
räs-fot(d)r läses *räs-for* eller *räs-foder*. Ett ex. för skilje-
tecknens tolkning (se *gultä* s. 4): *sgultä* eller *kalä* betyder dels
"hästkrake", t. ex. i uttrycket *Lampgultä*; dels "odäga", t. ex. i orden
ankärgultä el. *acansgultä* — finns ordet i dessa betydelser i eder
socken?

Aj ett slags groft gräs.

Agn: klyfva ett träd "på agn", så att alla safringarna afskuras;

"på skall", så att safringarna skiljas från hvarandra.

Als-jur könsmerke hos honor af boskapskreatur.

Ankä längta: gå å *ankä* på nånting; *ungen ankär* ätter sötgröt.

Annsjöls motsols.

Ansvörva för andra gången: *nu åker ja sta ansvörva*.

Ar(d)rä el. *itä* dröja, förhala: *ja ha ar(d)rä å ar(d)rä* el. *itä å itä*, men
de ha inte vurlt någe äv.

Aventorä spela på tu man hand om vinsten.

Baddäng: de går i *baddäng* det går fort.

Baddäs strax: *du ska springä ätter ratten å de baddäs*.

Bagäs stor, fet och långsam kvinna.

Bak-svecklä en gallrad rand på baksidan af en stickad strumpa.

Baskä, *daskä* lindrigt slä.

Batting 1) slant; 2) barn: *äi flickä ha fått sej en batting*.

Belibbä 1) smutsa sig; 2) bära sig illa åt.

Ben-rambä benrangel.

Bese mellansats i sömmar på stöfvvelskäft m. m.

Bessä löpa, vara brunstig, om honor af hund, räf m. fl.

Betar-skede rastställe vid väg.

Bet-ske(d), *bet-ski* dörrpost, som styr en dörrkinnig.

Bjeller-skräpp pratmakare.

Bjät, *smusbjät* "mullbänk" af snus.

Bjätlä omtala det som bör förtigas, skvallra.

Blöjdä, *blöjdä* arbeta strängt.

Blämängä blåaktig.

Bläsängä: de *bläsängär* det blåser svagt, det drar.

Blädjä, *llä* bläddra, i böcker, handlingar m. m.

Boðder, *genombodder* förmögen, rik.

Boßsä massa: *e boßsä mä snö*.

Bosterä, *bostä* streta för att komma ut eller bli lös m. m.

Bostä, *böstä* slä, bulda med kraft; streta, "bosterä".

Brakä bräcka, spricka i järn.

Brake vass, huggen till att begagnas som taktäckning.

Brass kraftigt tag: *görä ett brass*.

Braverä lefva på stor fot.

Bravestlä mindre braxen.

Bromm klack på en lie, hvilken man fastskruvar vid "lieärve".

Brud(f)ramma, *brud(f)stätt* brudens ledsagarinna, som kläder bruden.

Brä steka; *brädugr* hårdstekt; *bräpannä* stekpanna.

Brådunder undergörarers kurer, t. ex. för svartjuka.

Bunk, *bunke* 1) ett stycke ängs- eller skogsmark; 2) rundt block.

Bunt: *stå bunt*, *stå rote* stå stadigt efter intagen stark förplägnig.

Bur son: "lille bur i bänne" (i en lek).
Burve, burril, birril onsdag manapetaton.
Bute, but kringgången skogs- eller ängslit: torr trädtopp.
Bögä smocka, mindre hög af träck eller annan oreanlighet.
Böthorä(d), bullerhorä(d) med underkullriga hofvar.
Bäl-rater alldeles förträfflig, storstyf.
Bälkäis, bjälkäis, bjölkäs, bjälkä se ilskan ut: *han gör ä bjälkä*.
Bälä: gå ä *bälä* bära och flytta saker utan ordning och ändamål.
Bälstäng järnstäng som uppehåller kåpan på en spis.
Bälta sönderskära (rofvor).
Bälä göra kort och trubbig slip, bett eller egg på *bettsjärn*.
Dagg liten skvätt: *mjölkddagg* mjölkttår.
Dasä sej ligga och sträcka sig, af bekvämlighet.
Denmesä förstärkande i slutet af en sats: *ja va trungen te ha pengär ä va, för si ja skulle köpa mej e ko denmesä*.
Dikt stadigt, flitigt.
Diskrant diektvätterska vid gästabad.
Dorm-slag döfvande, våldsmnt slag.
Dragbalk öfvergång från ett tidskifte till ett annat.
Dramm, dragg, knupe en stor sup brännvin.
Dra-räle klumpig, lat karl.
Drop-hack skämtsam benämning på en äldre, ogift dräng.
Dror grummel i vin.
Druff stark stöt: *han feck en druff, så han trüllä ikull*.
Druss skuffning, hvarigenom man rubbas ur sin ställning.
Drussä röra sig tungt: *ho kom drussändas; lagälsdrussä*.
Drykä slå till: *drykä te någon; dryka sta*.
Dräbblä, drämmä, drüllä spilla, slaska bort.
Dukä stuka, öfverträffa.
Duller i huce (efter rus).
Dunken, dunkig, dunkug, dunki i rät(d)re tjockt och fuktigt i luften.
Durä vara ihärdig: *durä ä supä*: ihärlande smärögna.
Dark fullkomligt: *dark omjlig(g)t; de va dark barä skräpe*.
Durldäkt väl passande i fog.
Dus: *gryta kokär i full dus* så att det puttrar och sjuder.
Dusä susa, brusa, om vatten i rörelse.
Dyngfins larfven af torfsvel.
Dälter dolsk, lömsk karl; *dälä* en sådan kvinna.
Dälsgo(d) inbunden, egensinnig, envig.
Dänngr matt, trög.
Däljä mindre däld i slät mark; *dälssä* större sådan.
Dältä trampa lätt: *harn sprang, så han barä dältä me klova*.
Dädölkjä trög och lat kvinna, föordlig i tal och svar.
Dörjä med buller springa af och an; träta och bullra.

Döckä tapp i båtbottnen.
Enlätt enfärgad.
Enstöding, enstöring, enstilling lefvande för sig själf.
Etter-smot hudutslag af betta i blodet; botas genom trolleri.
Fakt dunst, ånga (af brännvin m. m.).
Fälä tvärbräde på dörrar.
Fane en fisk af braxeneläktet.
Fasbälly fruktan, afsky: *ja har just en fasbälly i mej te'n*.
Fejdä, fejd stundande död: *fäläs i fejdä* hasta sitt öde till mötes; *ho väcer så i fejdä* d. v. e. för fort.
Fetta matvaror; bättre slags mat.
Fettsin, fettseger klar väteka, som flyter ur blåsor och sårnader.
Fibbet 1) person, som tros ej göra en rätt; 2) kort, stadig karl.
Fibä, sibä sinussla undan, snatta.
Finsel tillfälligt tillhygge att möta ilskna djur med m. m.
Fjeggä 1) gnida, om hästar, som på lek klä hvarandra; 2) elä kort gräs; 3) = *subblä ä hafsä*.
Fjäker, fjäsker narr; *fjäkä* narraktig kvinna.
Fjäll utjord, belägen utom det egna ägområdet: *ängsfjäll*.
Fjälombre(d), fjältbre(d) etorrummad, höftbred.
Fläsä skala, skafva.
Flen 1) *maggfen* magsyra; 2) *läsä* *flen* i någon gifva honom skarpa föreställningar; 3) *flenär* hårda knölar i mjukare ämnen.
Flessä, flissä, kokä *flessgröt* brista i skratt, men försöka hejda det.
Fllä, äderflisä bettet på äderjärn eller snäppare.
Flok, flökä bit af tyg, skinn m. m., till lagning af hål.
Flock linne- och ylleskaf, *ullsnagg*; *sovä en flock* en liten stund; ett ljud i tjäderspel, då skytten kan obemärkt springa framåt.
Flocks framfusig person, som rusar och leker klumpigt.
Flo-skog yngre skog (på sunpig mark?).
Flukä större vattenpöl, djupare grop i kärrmark.
Flunkä flyta af och an: *han lög ä flunkä i caka ä kom inte dän*.
Flunsig fetlagd.
Flängä sej fjälla sig, affalla, om skinn eller hud.
Fnagg, fnugg kort gräs eller här.
Fnaggä 1) klä, rifva smätt på huden; 2) elä kort gräs.
Fne(d)ä vara ostyrig, väsnas, om barn.
Fnurk murket trä, som liknar mjöl eller kan sönderemulnas.
Fnusker småknäpig person, som föga uträttar.
Fot-trä tvärstång vid nedre kanten af ett halmtak.
Fornskap föda, mat.
Furö, furä(s) före stoppa, om jord eller snö som hopas sig framför ett kalkdon och således hindrar farten.
Fyrbit person, som håller spieelden vid makt om kvällarna.

Fyr-ögä kreatur med fläckar öfver ögonen; *fyr-ögdr*.
Fär-flåte insekt på får.
Fä-drev vallgata, genom hvilken utmarker sammanbindas.
Färe remsa som mätes ut för att få utsädet jämnt öfver hela åkern.
Färj brädhuf på kroppås.
Färm så mycket som på en gång sättes in till gräddning.
Fätt brådt, hastigt.
Förrjo, i *förrjo* med fart: *dä gick i fullt förrjo*.
Galre hanstånd i hampåker; upptagas innan hampan är mogen.
Ganthus atråredshus.
Ge(d) lynne: *jaså, ä han nu i de där ge(d) igen; gedig* orolig, elak; *gädäng*: *han ä inte min gädäng* inte i mitt tycke.
Getä, gätä, getä sej skryta och skräfla.
Gjutä, brogjutä täckt afloppsdike.
Glispä, glismä rispa, spricka; skräma.
Gloffä gläpord, skällsord.
Glogsä stjåla sig till att få se, nyfiskt titta.
Glöm person som ser under lugg, lömsk människa.
Glonä glo.
Glumt, glunter pojke om 12—16 år.
Glåddrig, glåffsig, mäskig uppfyllt med vattendränkt snö: *stöpigt ä glåddrigt; sjön ä så glåffsig* el. *mäskiger; glåffs* el. *gluffs* snösjörja.
Gläns spe, nojs: *göra gläns ä(v) en*.
Glöhök(er) spefågel; öfversittare.
Gne(d), gne-tevä lättsinnig, otuktig kvinna.
Gniatä enträget tigga i sniken väntan att få något.
Gnoster svårtuggadt kött.
Gnuver, gnugger snål eller omedgörlig människa; *gnucuvr*.
Gnärtugr gnällig, om barn; *knärtä* vara otålig, grätig.
Gofal(d) som besitter goda egenskaper.
Grevä frysa något litet och ej djupt: *de grevär på*.
Grindä plats med sämre växtlighet än omgifningens.
Grisdiger, grislegä(d), grisstim, grisäggd dräktig, om suggor.
Gry: *inte ett gry* icke det ringaste.
Grynmä nå botten; förslä, räcka till.
Gräddä gråla; söka gräl.
Gröppel många smågropar tillsammans på en väg.
Guckä (mindre) hop, mängd, massa.
Gulä, kulä hästkrake: *kampegulä*; odåga: *ankärgulä, arnansgulä*.
Gultä titta oförmärkt, titta fram.
Gärker undersätsig ung mansperson.
Gär-tetä retsam, elak kvinna, mest om flickor.
Gäse-valle strupe på en gäs, med ärter i som skramla.
Gärskr morsk, verksam, rörlig.

Habbtä, hakslä trätlysten karing: *kärnghabbtä, -hakslä*.
Hallik, dansä hallik: våldsamt svänga om med någon.
Han-äs tafatt, enfaldig människa.
Han(d)mäl upphörande med arbetet för dagen: *han(d)mälsdags*.
Handslög fallen för handslöjd.
Harglä morra och bitas, vara arg, om hundar.
Harkonskiär "träta om skedar", träta mellan två eller flera partier.
Harpugr fjäskig.
Hase större köttstycke: *köttfase*.
Haskä ifrån sej hafsä, göra ett odugligt arbete.
Hejderä förhäfva sig, vara stor i ord och åthäfvor.
Häa bedraga, narra.
Humlä 1) undångömma, snatta; 2) lindrigt slå.
Hurrbeluss stor kropp, vanligen om rotfrukter.
Hybbä afsaknad: *de ä mätll(g) hybbä, om du går din väg*.
Hympel gosse om 8—12 år: *han ä bradigä hyppefn*.
Hymjä, hyppjä beställsam men slarvig kvinna.
Hysil, hysäre gris, vanligen galtgris.
Hytt ringaktad person: *borshytt, bröhytt, hånkhytt*.
Häkrok trästycke i båtkaften, mot hvilket årorna stödjä sig.
Härstryk härbindel.
Häskä smeka, kurtisera.
Häkig farlig: *dä ä inte häki(g)t*.
Häls-gatä lifsfarlig färd: *äkä häls-gatä*.
Hälä ihop sätta ihop bräder med *hätär* eller träpinnar.
Härssvep säker, i hast gjord rännena: *han slog ett härssvep*.
Härcils-horn kortbyxor med spännen vid knäna.
Höppjä, hyppjä 1) springa och hoppa; 2) vara fjäskig, inställsam.
Höss ä flöss, hösomflöss slösaktigt.
It-hälning sista afgörandet: *han skränner över att han ä kar, men när de kommer te it-hälninga, dä ä han så lagom*.
Inständig, ülsländig inställsam, liemande, bakslug.
Inug ihärdig, flitig.
Irä starkt begär, lystnad: *brännvinsira ha kummi på'n*.
Jaskä ingenting utträtta.
Joffsä ihop tala otydligt, med svårighet.
Jokksä, joffsä epringa tungt.
Jolkä ha svårt för att svälja el. taia: *han stog där ä jolkä*.
Jolpä hoppa, springa med en guppande rörelse.
Junglä, jugglä vingla, vicka; *jugglugr* vinglig.
Jukä på lura på att få något; *jukä ut* utepionera.
Junker-släns, junker gynnare, lat och högfärdig ung man.
Junkä slä dank; vara högfärdig; spionera.
Juntäl, juntillä person, som drifver omkring och samlar nyheter.
Jusker, juskus springpojke, som utträttar små ärenden.

Jutte mansperson, vanligen pojke, lillig och alltid i rörelse.
Jäkig dum.
Kabb, kabbe urholkad träkloss på fisknät.
Kankä röra sig tungt och ojämnt, t. ex. om en vingskjuten fågel.
Kanäng mindre ankare, kagge, kutting.
Karét arbetsvagn, sämre vagn: *dyngkarret, hökaret* m. m.
Karve örmage hos fåglar.
Karvlig som gärna vill äta, som äter mer än vanligt.
Kas: nappä kas el. *nappä ihop* angräpa.
Kase, krolä krake: *hästkase, bon(d)kase, bon(d)krokä.*
Kast-rakä kastskofvel, liten kastsropa, till rengöring af säd.
Kaverä springa och fäkta för att mota ostryga djur.
Kek andtruten.
Käl, käl träskaf till ett järnredskap: *spa(d)käl* spadskaf.
Kesä smeka, klema, skämma bort: *du ska'nte kesä me unga.*
Kimning läkt, till underlag på torftak, eller i stället för bräder.
Knäp arbetskygghet; *knäpgr* arbetskygg, maktlig.
Knäns svulst, hårdnad i köttet.
Kärrä, kerrä sej opp stå upp, t. ex. om en stör.
Klätjä klättra, klänga; yrhätta.
Kliff's hastigt, strax.
Klockare välbom.
Klure klump, luns.
Kläddrä te el. *ihop* klumpigt handtera, dåligt verkställa.
Klädrä pratsjuk person, man eller kvinna.
Kläker, kläper oerfaren man, fuskare.
Klänkä klänga, klättra.
Knabblä (i sej) äta med svårighet.
Knaperjol jord blandad med *knapersten* småsten.
Knart kart; *knartgr* kartig.
Knickä 1) baoke; 2) kort tid: *de ha vari svårt för'n e knickä.*
Knispä ta skinn af s. k. orena, mindre djur, såsom kattor.
Knispä lättsinnig och nävis ung kvinna.
Knäll afbräck, skada: *ta knäll lida skada.*
Knärtur, gnärtur små rotfrukter: *roknärtur* m. m.
Knävrä tvinga.
Kofsä, köfsä slarfvig, smutsig eller liderlig kvinna.
Kojtä bära, *känkä*; löpa eller rida otympligt; löpa, om djur.
Komperskä trätgirig kvinna.
Komä 1) smocka af orenlighet; 2) mängd: *e komä me pengär.*
Kontra spjärna emot, vara istadig, om häst.
Korrä 1) hoprulla; 2) skrynkla.
Kosä hög, hop, mängd: *e hel kosä me pengär.*
Kotä(d) 1) fönnögen; 2) duglig till föriättningar.

Kove, kåve uselt hus eller rum, ruckle.
Krik samling af småkojor.
Kräkä kräla.
Kulä enbetsoxen: *gå efter kulä.*
Kulp, kulpä lunsig, kort och tjock människa.
Kumping medelstor kropp, t. ex. en stockände, en sten.
Kut dåligt brännvin eller dricka.
Kut rygg: *bärä på kuten; sä (stryk) på kuten.*
Kut, kute afskild del af äng eller skog, afstängd trakt, ändlag.
Kval ett slags kitt, som fås vid näfvers bränning.
Kvallig bukig (om dräktigt sto).
Kvallrä skvalpa, om små vågors slag mot strand och skär.
Kvaster litet rött, spindelartadt djur i åkrar.
Kyndigr som gärna lägger sig i andras affärer.
Kyng, kyng bylte, t. ex. den pösiga delen af en uppknuten kjortel.
Kämugr tölpig, trög; *kämü* smeka tölpigt.
Käs, kåse, käsing fyllig, knubbig kropp, klump: *en bra kåse.*
Källfrö 1) groda, *klossä*; 2) en svart vattenskalbagge.
Känspak(er) som lätt igenkänner folk.
Lagg strand (af kärr, å, sjö o. s. v.).
Laggä slå, piska.
Landhulle åbacke, vall.
Landsä färja.
Lansked betäckning ofvanför hjulen på hövagnar.
Larkä åka i sakta mak; *larker* halfvuxen pojke.
Lat-lörjä lat, oordentlig och snuskig kvinna.
Le-mus ryckning i musklerna, isynnerhet omkring ögonen.
Le-vis, om djur: mildt och lekfullt skådande människor af ansiktet.
Ljue lugn, tyst, om väder och vind.
Lobbä sopvieka.
Lockä stampa hål i järnplåt m. m.
Loppä redskap, som i smedjor användes att minska städets *sänkhäl.*
Lorjä, lörjä, lörvä, lorrä osnygg och värdeslös kvinna.
Lorrä kalf- eller hacksylta, lungmos: *kalf-lorrä.*
Lubbrä ihop, *lorjä ihop*, *lorrä* röra ihop och tillreda, t. ex. mat.
Lund sinnesstämning: *dra lund te sej.*
Lus-case lushund (skällsord).
Lymnel, lymning, lömning god sångröst, öra för musik.
Läg-mjältä(d) lägmält.
Lämm handtag på åra.
Ländä landa.
Lödjä flickslinka, vanl. slarfvig: *di storä lödjä!*
Löcker läcker; lös, frodig, om växter.
Lömsä surbröd, något tunnare än limpa.

Mag-skärvvä styng och gnagning i maggropen: *m. ä nire.*
Malj, maljen, malle utmärkt bra: *de va maljen.*
Margä in sparsamt begagna fodertillgång under vintern.
Marod trög, lat karl: *lusmarod.*
Marockel skräp; slödder, patraask.
Marflätä vidja mellan *marstakarna* på en kälke.
Mat-ban(d) tid eller tillfälle, då det är brist på mat.
Maxä kosta: *va maxär oxen?*
Mege, ett skällsord.
Mekä svag kvinna, dålig del af en god sak; *mek(er)* mes.
Met-ängel, met-ånger, pet-ängel klen, svag mansperson.
Mickä tråklyka på sidan af en båt, att däri lägga seglet.
Mjäläng pojkestackare; *liggä ä mjälä* lata sig.
Mjölä gömma, fördölja.
Moäd lysten, begärlig.
Moge mängd: *svinnoge* o. s. v.
Mo-he(d) öknamn på en gammal, skrumpen kvinna.
Moken, romoken, omoken, roken öm i kroppen; trött, däsigt, krasslig.
Momnä, morsä husmoder.
Mudd-fot, mudär, mullfot karl med klumpig gång.
Muggig inbunden, inmarig.
Mulagr upppliten, slö.
Mulä förelita redskap; *mulä på förstärka; gå ä mulä* gå tungt.
Muskä tala tyst och hemlighetsfullt.
Mysträ hvissla; mana på hästar och oxar.
Mäck-re mindre hop af skräp, som ligger i vägen.
Mätkä, mällä, mäskä arbeta långsamt och oordentligt.
Motter mål.
Mägnäs känna äckel för mat eller dryck.
Mäl, mäle födelsemärke.
Mältä: lövsbogen mältär löfven börja spricka ut.
Mäl-unge klen, svagt utbildadt föremål.
Mälä gå och pyssla utan ändamål.
Mäsk, mäsk röra, skräp: *ja struntär i helä mäske.*
Mök, ta mök på göra en sak mjuk; böja ett stelt sinne.
Mölä mala; äta med svårighet: *gå ä mölä.*
Mössje-käl munkkäl, vattenväpling.
Mösslä torn i spänne.
Mösslä myssla, fuska undan oförmärkt.
Nappä reda: *nappä ull.*
Nargä hugga, hacka med dåliga verktyg.
Natt-sk(r)ävä nattskära, äfven *krällsknarr, spämnkärrng.*
Neffsä afklippa något litet: *neffsä äv* om här, skägg, växter.
Nepä klyka; begagnas äfven till att barka vispris.

Nickä sommarhufva.
Nipprug egensinnig, högfärdig.
Njurä hoppa på ett befängdt sätt: *springä ä njurä.*
Nolkä senfärdig kvinna.
Norrng liten kompass.
Nudär: ja feck lävä hästen, men de va sä mängä nudur me' e.
Nullä liten flicka, liten kvinna.
Nylä få rum: *sä(d)a nyter inte i loggoäve.*
Nä-rådigr fintlig, fyndig.
Obörklig stor, ovig, svår att röra ur stället.
Ofjäräd oberedd.
Ohygg 1) svär yttre åkomma; 2) otrefnad; 3) *kränk*, spöken.
Oknu(g), oknut obekant, främmande; kuslig.
O-mält oskäligt: *han ä för omält dyr på si sä.*
O-möling klumpig, lunsig man.
Opp-sälä(d) mycket rusig.
O(r)nugr, ornä(d) unken, dufven; hängsjuk.
Ost-bän(de) bur af träspjälor att förvara ost i.
O-vrak allt som vräkes som odugligt, skräp, strunt.
Padagr ojämn, om säd; *padä* bar fläck i sädesåker.
Padä gå ojämnt; *padä ut* vara ojämn, om säd; kalla ut bröd.
Pampä gå tungt och ovigt.
Paskugr, puskig oren, slarvig.
Pavlä: gå ä pavlä gå sakta; *pavlä sej äv.*
Pelä arbeta långsamt och dåligt; *pelä sej äv* gå bort i sakta mak.
Pensä, penslä afdraga huden, flä.
Permentä, permenterä gräla, högljudt pocka.
Pertä bloss af stiecker.
Piller smått trävirke, stök, skräp.
Pillskr kärlig.
Pimpugr dräktig, hafvande.
Pims, pimsil halvväxt gosse om 8—12 år.
Pinkä-rus lätt, lindrigt rus.
Pinterä pina, pläga; pinas.
Pjäsig slarvig, trasig; *pjäsä* rifva sönder; *pjäser* sönderrifna saker.
Pjuk liten kolmila; liten ugn eller gryta på elden.
Plagastä lappa, fodra, laga kläder och andra saker.
Plusker karl med stora läppar; *plusä, plösä* se arg ut.
Pojä sej vara gudsnäddig; jämnra sig, gräta.
Posterä, prompä pocka; *promper, prumper* pockande.
Pove klumpig och fjollig karl.
Primenterä göra sig till, skryta.
Pryskä kjortelsäck, ficka.
Pule otymplig karl.

Pulä narra: *han ha pulä på mej en gris*; para sig (om djur).
Pylling pysling, mycket liten rotfrukt bland större sådana.
Pyllrä söka vinna förtroende: *pyllrä mä barn*.
Pyng besvär, omak; *pyngä* ha besvär, pyssla om.
Pysk smätroll.
På-eräk oduglig människa; dåligt folk.
Rabbis: *stå rabbis* vara uthållig, stå bi.
Rak-gål: *när de kom te rak-gåls*, så måtte *han ge me sej*.
Rackä, *rankä* flacka omkring, färdas: *äkä ä rackä*; *rackärnde*.
Racke trä vid ändan af en notarm, hvori *tügen* fästes.
Rackelstake odugling; otympligt verktyg.
Ralltä, *rallä* skvallra.
Ram 1) fuktig; 2) stark, stor, väldig.
Ram-mok tungt arbete; *ram-mokä* ha strängt arbete.
Ranplä kvinna som springer med skvaller.
Rankä färdas; liten dålig häst.
Ras, *rank* grof, lång och rak, om ull.
Ressä vara brunstig, löpa, paras.
Rick ä rack syeslor och resor som ofta påkomma.
Rispä 1) stoja, gorma: *rispä ä trättä*; 2) löpa, springa.
Rumpling pojke om 8—12 år.
Rungel, *runglä*, *rangel* oregelbunden samling af gårdar; folkhop.
Runglugr, *runklugr* krokig, gänglig.
Runglä, *runktä* runka, gå ostadigt: *gå ä runglä*.
Rymslä gömma, gömställe: *rymslur ä skrymslur*.
Rånäs vara rönsk, om suggor.
Räs-fo(d)r kraftigare foder åt kor, som snart skola kalfva.
Rå-tetä oduglig kvinna; dålig mähr.
Räxen, *räänä* refva af humle, ärter m. m.; vråk på sjön.
Räkä, *rok*, *räki* söka gräl; *räke* grälsjuk karl.
Ränjü skrika, häftigt gråta, om barn.
Rätä: *koa står me rätänd(e) jur* hon skall snart kalfva.
Rö-eräkä rörlägga ett tak.
Sagge tjock karl; fet, knubbig häst eller ox.
Salä under med tunna skifvor småningom höja en sak.
Sankes: *fallä te sankes* falla ned och blifva liggande.
Sav-löpä snibarkad gran.
Sesslä: *ho ä som sessläs bar(n)söt* om en senfärdig kvinna.
Sibbä söla; vara drunlig.
Sigurrä gummal och elak kvinna.
Siktä, *simlä* röra sig långsamt; *siktä* senfärdig kvinns.
Simme, *sinum* snöre, tåt, band, rep.
Sjabobä nattligt äfventyr med dans och stoj.
Sjacktä flacka omkring på vägarna.

Sjampugr lortig; *sjampä*, *sjamplä* vara lortig; lortlolla.
Sjokä sloka: *plagga sjokär*; *gå ä sjokä* el. *sjoffsä* gå illa klädd.
Sjoster vâp, nöt: *ditt förbannäde sjoster*.
Sjöttä i väg, *skiftä i väg* springa.
Själler-däng långskranglig kvinna.
Sjänglä, *skanglä* gå sysslolös och själfsväldigt.
Sjöl hinna inuti pennor.
Sjäskä el. *al-loppä* gräsiska.
Sjöbrak det som vräkes upp från sjön.
Skabb-rak torrskabb.
Skakel-kjepä pinne för skakeln.
Skalugr skälmaktig; *rakä skalug(g)*; gå på tok.
Skarv-stock karfstock (för tobak).
Skatblär blånor som sitta ytterst och häcklas bort.
Skeketibräk stol af en urhålkad trädstam.
Skessä springa af och an.
Skimpä gå bredt och fult: *skimpä i väg*, *skimpä äv*.
Skjutä stäfva, mjölkytta.
Skjur(ä) skata.
Skoffä skyffel; skyfila: *skoffä sä(d)ja i tunno*; äta fort: *skoffä i sej*.
Skoftä skutta, löpa hit och dit; *skoftä te förebrä*.
Skogs-blackä skogsråtta.
Sköjtä ströfva, flacka omkring.
Skorrä lägre kort i spel; *knekt-skorrä* soldat.
Skott-kolv stickord.
Skott-skärä sej urskulda sig, ursäktä sig.
Skottä sängplats bakom de väggfasta sängarna.
Skrackä pladdra, prata dumheter.
Skripä, *skrylä* spricka, remna.
Skro-bak, *skrä-bak*, *skro-dank* karl som slår dank.
Skrojdä skrodera, vara stortalig.
Skrompugr, *skrampig* skrynklig, mager; *skrompü* magra; *koskrompü*.
Skruck, *höskruck* skrinkkorg för hö.
Skrull, *skruller* dålig, bräcklig sak af ringa värde.
Skruntä vara lat, sysslolös.
Skräck, *skrä* blandadt, sämre sällskap.
Skunkä linka: *gå ä skunkä*; skvalpa ut: *skunkä ur*.
Skuv verktyg för torfskärning: *torv-skuv*.
Skuvä maka; *skuvä sej* sakta flytta sig.
Skvämpä, *skvämbä*, *skväppä* skvimpa; skälla i magen, då man springer.
Skväl barnskrik, skral; *skvätlä* skrika; sjunga gullt; väsnas.
Skvir-hake, *skal-hake* rask eller tilltagsen karl; starkt verktyg.
Skä, *skän* stänger under taket att lägga hö m. m. på: *lägerskä*, *logskä*.
Skätvä repstump frampå höskak, hvarmed *klämmeln* fästes.

Skäktä hop hästar spänna dem framför hvarandra.
Skälk stängsel för ett prång, liknande ett led.
Skärpå magert, ofruktbart land.
Sköl, skölar afskråde vid brödbakning; afklipp.
Skötel mantel, hvaruti barn lindas.
Staff-fat liten ask med lock på, att ha mat i.
Stagg, slugg och *slagg-vädder* enöglopp, enöslask.
Stant paltigt klädd karl.
Slinkä-bir svagt dricka.
Sto-hal: karl som gärna vistas i sämre sällskap.
Stoffs, stocks opassande utstyrel; paltor, trasor.
Stok stycke: *tyg-stok, väv-stok*.
Slop: slå *slop* knyta sig, om kälhufvuden.
Stork nästan uttorkad pöl.
Sluggugr snuskig, ohyfsad; *sluggfot*.
Slunträ(r), *skruntä* vara lat, elå dank; *slunträ bort* t. ex. tiden.
Sluter, syrning, survil pojke.
Sluring sämre karl.
Sly myrländig och sumpig del af en äng.
Slyä, slöjä mjukt spö.
Slämä längekranglig och senfärdig kvinna.
Slänkä 1) släcka med tallruskor; 2) skura golf; 3) sopa.
Slömslä slösad.
Smäl person som fått mycket stryk; om den som slitit spö.
Smalcken förträffligt: *de va smalcken*.
Smickom smetigt.
Smiltä (opp), *smyltä* sej, ge smilt upphöra att regna eller snöa.
Smot-gast onöt, förorsakadt genom häxeri; värdelös sak.
Smunk återstod; hela beloppet, t. ex. om arf: *ho ha fått smunken*.
Smutt: slå i *smutter* elå i kras; *fute geck i smutter*.
Smytä smula sönder; *smytä in* smörja in; klappa om, smeka.
Smörj-svält mager, utsvulten.
Sned-visur bannor, tillrättavisning.
Snerkä snarka: om ett ljud vid uppsugning av vätskor.
Snock-hem ett litet ensligt, men trefligt hem.
Snorkä vredgas.
Snosk, snusk trut: *hugg'n på snoske!*
Snullugr för kort, om hår, om kläder m. m.
Snutä, snytä, snuträ hörn, vrå; *skamsnutä* skamvrå.
Snär stund: på *mor(gon)-snäre, på kväll-snäre*.
Snäggä putsa, göra nått och fin.
Socknä söka; dragga; *socken* dragg.
Somnater sofvande, -sövd: *hät-, vätt-somanter*.
Sot-sam karl, som ständigt är sotig, såsom kolare m. fl.

Spagel ändträd, vid hvilket nottågen äro fästade.
Spalke, spjelke halke; halt ställe, hal väg.
Spete, spetsbog spenslig och lång karl; klenjt djur.
Spetä spänna; *spetä på klöva* sätta klöfvarna hårdt i marken.
Spetü strumpstikka; maska i sticketyg.
Spink affall vid klippning, skafning, skärning m. m.
Spiring ung trädstam, smalt störämne.
Spirr, spjerr: *springä spirr* springa förgäfvos, bli narrad.
Spitugr med hvarannan inslagsträd hvit och hvarannan färgad.
Spjellugr, spjellögdr motsträfvig, vresig, butter.
Spjögä speja (t. ex. om tjuftar).
Sprule gröfre pinne, stake; *sprulä* förstärka, belägga.
Spränklä snara för fågelfångst.
Sprötä, gå ä sprötä drifva omkring utan bestämdt mål.
Stam-gucke och *-guckus* karl som stammar och talar illa.
Stamp(ä): stå i *stampur* stå i borgen; vara illa därän.
Stark-fasjum svagt och dåligt dricka (speord).
Stick-litum, spjertuss, spirtuss "spiritus".
Stintä flicka.
Stos, stose 1) *flens, trissa*, som håller en axel i lagergången; 2) stötta.
Strenä strimma på huden efter slag med spö.
Strickr trött af arbete.
Struvä strama, vara för snäf eller för trång.
Stuffel äldre man, som går med korta, tunga steg.
Stuk duk, halsduk.
Stuke stark, uthållig karl eller starkt djur.
Stunter kort; *stund(halm)* kort, trasslig halm.
Stunns god hållning: *sättä stunns på kroppen*.
Stängsam allvarsam, sedig.
Stäker-mask en gul larf af en insekt (*klöcker*).
Stäv vara uthållig.
Stödjä, eldstö(d)jä ljustra vid bloss.
Stönjü stöna, pusta.
Störjä väsnas, stoja; *störjä, ostörjä* yrhätta.
Suti trög kvinna (mest tilltalsord).
Sundä 1) kasta; 2) löga, bada (hästar).
Supprä ut sej utnatta sig genom strängt arbete.
Sead böjning, vräk på bräde eller vägg.
Seall bröstsjuka (om hästar).
Seam svärm, stort antal, mängd: *en hel seam*.
Sviigä svikta, ge *svegä* el. *sviigä, ta svegd* gifva vika.
Seäte, svätä, svät-päk ribba, inuggen i en kinning.
Syrä, bleckä hugga märken i träd till vägledning i skog.
Syrkä vattensjuk mark.

Säläre stor kropp, baddare.
Sät spad, smörja; *sätugr* smörjig.
Sätä sudda; arbeta långsamt; gå i smutsigt väglag; *sätä te* slå till.
Säter utjord.
Söckert ledsamt, tomt efter någon; hemskt.
Söl röta i en trädstam, mest björk; i tall kallas hon *rö-vö(d)*.
Sön den kant af en kokande gryta, som är närmaet elden.
Talkä, taltä gå vacklande, om gammalt folk el. om små barn.
Talle hopklimpad tjock orenlighet.
Tamä, tämä vara tafatt, handfallen: *gå å tamä*.
Tan(d)-kuss nyss framkommen tand hos barn.
Tantugr, taltugr paltig och lortig, trasig.
Tarpe girigbuk: *snät-tarpe, snät-tarpä*.
Terugr smutsig, snuskig.
Terä, tärä tid: i den der *terä* vid den tiden; *marknäs-terä, påsk-terä*; hon kommer i *sammä terä*.
Tinä, tinäs para sig (om djur).
Tippä, tippä på med brådska uträtta något.
Tispugr retfull, kitslig, näsvis.
Tiä ull rensa ull.
Tjogä tjuta; doft sjunga, t. ex. vid vallgång; bullra: *de tjogär i turma på mej*.
Tjokä nyfiket och obehörigt titta, vilja se.
Tjolk, tjolker domherre; karl som talar i halsen.
Tobbr, tobbäre god, bra, bättre.
To-case, to-vasker liten pojke, som springer ärenden.
Trant, trantil liten gosse, som springer omkring.
Trevillsig envis.
Trin(d)-fil trind stör; kort och tjock karl.
Trod gårdsel, virke till skidhage.
Trubbelunt pojkdrummel.
Trumm nosen på en hund: *hun(d)-trumm*.
Träback träskäl, mindre träfat.
Trängtur strumpor, som en *ärndeskar* får af den flicka han skafat fästman.
Tuddä, tuddä te tilltufsna någons hår, trassla.
Tulä rumla, supä; bära eller dra något tungt.
Turvil mindre pojke om 6 år.
Tut 1) en något spetsig knöl på en jämn yta; 2) pip.
Tyk munter och liflig; matfrisk: *mat-tyk*; tjänlig.
Tägligr 1) långsam i gång och rörelser; 2) foglig.
Täkä å dra dra långsamt; *täkä å rinnä* rinna sakta.
Täk-ögdär med dimmiga, matta ögon; sömnig.
Tämugr pjåkig och senfärdig; en sådan kvinna kallas *tämä*.

Tång-häll hejd, styrsel: *ta tånghäll på tämja, tukta*.
Tä, te vallgata.
Tän(d)ä äv sätta af i fyrsprång; *tänjä* rida fort.
Und(er)-myl karl som är underlägsen eller undertryckt.
Ut-stött utbyggnad framför dörren på hus, källare m. m., framskjutande litet tak öfver en dörr, liten öppen förstuga.
Uttä liten braxen, panka.
Vabblä trasslig, mindre garnhärfva; tilltrasslad nystan.
Vadä mycket liten not på grundt vatten.
Val, vale liten pinne eller kugge i ett drifhjul: *trillevalc*.
Valker tjock och knubbig karl; äfven om djur.
Vanterugt ofantligt.
Vassilje, nej vassilje nej bevars.
Vasä, gå å vasä gå och latas: *liggä å vasä* vara i friareärenden.
Vater, vatäre skicklig, bra; hurtig, rask.
Vekä lägga (linne som skall bykas) i blöt.
Vele liten hopvriden härfva eller hoprullad linnelapp.
Velä ihop hoprulla; *de velär* te det går väl an.
Vemme äke de sant: en försäkran eller ett svordomsuttryck.
Ves-sälä, vesä, koresä, vasä ihop värdslost bundta ihop; *velä* el. *vessälä* i sej äta begärligt.
Vide en gammal väfningsmetod: *smöjä vide*.
Vicker 1) liten pigg yngling; 2) ostadig ung man.
Vilster-pil sista årsskottet på växande pilträ.
Vin(d)-urvä kvinna som går illa.
Vimlä ihop sammanlagga ett fång halm eller hö.
Vissjen-cassjen mycket bra, förträffligt.
Vrede, vrese spak, hvarmed man vältar timmer.
Vräss körtelfullt kött i halsen.
Väbbä, rabbä lunsa; *vabbugr* lunsig.
Välä garn lagt i samma led: *garn-välä, myst-välä, trä(d)-välä*.
Vänor fiskredskap.
Vänä på falka på: *han ha vänä på mitt hemman i mängä är*.
Vär-lösken lindrig feber med mattighet om vären.
Vätes dej lycklig du! med följande om, som m. m.
Väll duktig: en *väll* karl.
Väl-änd(e), väl-änd(en) matstruppen hos slaktade djur.
Värpel bobin.
Värslä källa, springkälla i sumpig trakt.
Väskä fukta.
Ylä skyla: *vattne ylä* inte botten i kruka.
Ynä, ynglä härska; bli unken: *de osär ymmel äv sä(d)ä*.
Ymmene, i ymmene väl; i rask fart: *de geck i ymmene*.
Yngste ungboskap.

Yrjä röra, smörja, blandning.

Äd-skräjä ejderhona som ej haft ungar.

Ähepä 1) bristfällighet; 2) åkomma, sjukdom.

Ä-äm ålhumma.

Ä-läte stålning, stålpläggning å eggjärn.

Äng mark, uppfylld af stubbar: *stubbäng*, el. af sten: *stenäng*.

Äng-svickä, and-svickä tapp i drickstunna.

Ät, ät-ät, ätsel ohyra, som bits eller sticke.

Ät-lägsen som ligger ät, efterhängsen, närgången.

Äv-böling vildsint och oefferrättlig människa.

Ävällse ovigt, bakfram, motgjort.

Äjel, egel sädesbrodd.

Ällte årsskott på träd; flere kvistar från en kvistknöl: *kvist-ällte*.

Änd-strängdr framträngande i en fin stråle genom ett litet hål på ett kärl med vätskor.

Änter hägad; änträ längta, vara lysten.

Öd-sjösugr slösaktig.

Öljugr klar, spänstig och lugn: *de ä öljut i vädyre*.

Örmä kråla i myckenhet.

Östen ös-kar i båt.